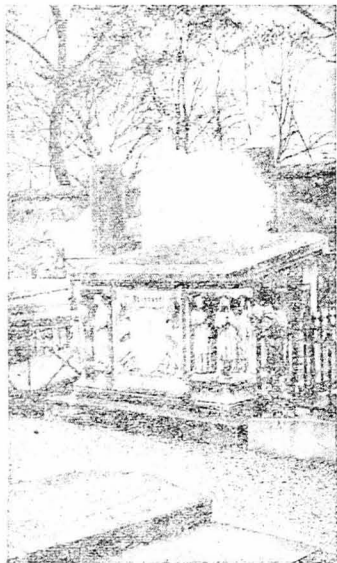

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΣΤΙΓΜΕΣ ΤΩΝ ΚΑΤΑΔΙΚΩΝ

Ένας καλός άββάς πούχει βγάλει τὰ ράσα του. Ή άπροσδόκητος έπίσκοπος. Αί εύγενείς κυριζί ντέ Νουαίγ. Πρὸ τοῦ Έπαναστατικοῦ δικαστηρίου. Πῶς ξεδιόδοντο αὶ άποφασίς. Μέσα στη φυλακή τῆς Κονστερζέρι. Τραγικὲς καὶ συγκινητικὲς σκηνές. Δάκρυα καὶ άποχαιρετισμοί. Τὸ κάρρο τοῦ θανάτου. Τὸ θάρρος τῶν έτοιμοθανάτων. Πρὸ τοῦ Ικρίω-ματος. Αὶ άδέρφαι έκτελεσεῖς, κλπ.

Μιά γωνία τοῦ κοιμητηρίου Πικποῦς, ὅπου εὐρισκονται οἱ τάφοι διαφόρων εὐγενῶν, θυμάτων τῆς Έπαναστάσεως.

μεγάλου ντέ Νουαίγ ένας από τους καλεσμένους προβλεποντας ραγδαία την εξέλιξη των γεγονότων ελεπε: «Όλοι μας πολύ γρήγορα θά περάσουμε από τον δημόιον. Τότε ὁ άββάς, θέλοντας νά κατακούση τις κυρίες του ελεπε ότι άν συνέβαινε ένα τέτοιο πράγμα αὐτός θά τις άκολουθοῦσε στο μαρτύριο τους.. Έννοείται ότι την υπόσχεση αὐτή την έδωσε έπιπολιώς χωρίς καν νά φαντασθῆ ότι θάρχόταν μιά μέρα κατι την βλοία θά έπρεπε νά την κρατήση.

Όπόσο τὰ πράγματα άλλιαξαν ταχύτατα καὶ τώρα οἱ άγαθὲς καὶ φιλόανθρωπες άρχόντισσες ντέ Νουαίγ βρισκόντουσαν φυλακισμένες στο Λουξεμβούργο, ὁ δὲ άββάς ζῦσε σχεδόν κρυπτόμενος στην άπόμωρη συνοικία τῆς ὁδοῦ Μαράι.

Στις 22 Ιουλίου, ἐνῶ ὁ άββάς βρισκόταν σπίτι του άκουσε χτυπήματα στην έξοικοντα. Άνοιξε καὶ βρέθηκε μπρὸς στοὺς δύο νεαροὺς γιουὲς τῆς υποκόμησσης ντέ Νουαίγ, τοὺς ὁλοῦς συνόδεσε ὁ κ. Γκρελέ ὁ παιδαγωγὸς τους. Τὰ παιδιά γελοῖσαν καὶ φαινόνο-υσαν πως είχαν κάθε διάθεση γιά νά παίξουν, μὰ ὁ κ. Γκρελέ ἦταν κατ'έλλομος καὶ γεμάτος άγωνία.

— Πάμε ἐμεῖς στο δωματιό σας ελεπε στον άββά, κί' ἄς άφήσουμε τὰ παιδιά στο γαρφειό σας.

Ὁ άββάς, ἀφοῦ άφησε τὰ παιδιά στο γαρφειό του ὠδήγησε τὸν παιδαγωγὸ στο δωματιό του, τοῦ ὁποίου έκλεισε την πόρτα. «Έκεῖ ὁ Γκρελέ πέφτοντας συντετριμμένος εὐ μιά πολυθρόνα τοῦ ελεπε :

— Πάει, φίλε μου, πάει... Τελείωσαν όλα... γάδηξε πιά κάθε έλλίδα... Οἱ εύγενεῖς μας κυρίες παρατέρπονται σήμερα στο Έπαναστατικό Δικαστήριο, πού θά τις καταδικάση χωρίς άλλο... Ἦρθα γιά νά σας πλενηθῶ την ή-πόσχεση πού δώσατε κάποτε πρὸς αὐ-τές... Έγὼ έντομεταξύ θά πάω τὰ παι-δια ὡς τὸ δάσος τῶν Βινσεννῶν γιά νά τὰ προσκομιθῶ στο τρομερὸ άγγελμα τῆς άποκείας τῆς μητέρας τους καὶ τῶν συγγενῶν τους.

Ὁ άββάς πού δὲν περιμενε την εί-δηση αὐτή, τήλασε στην άρχη. Κατόπιν διώσε άρχισα νά ζητά πῶ άρξίβεις λε-τενοσταις καὶ νά άρριφάλη κάποιος γιά την ελεητινότητα τους. Ελεπε μάλασα στον κοιταξογῶν :

— Σὲ δαμολόγητο εἶπατε ; Μὰ αὐτὸ, μὲ παινεται, πῶς δὲν σημαίνει καὶ ά-ομαλή θανάτωσή τους.

Άλλοιμονο ομοί, γ γιά νά προσκα-θῆ νά δεκατῆρη τὸν εσωτὸ του : Καρ-μὴ έλλίδα δὲν ὑπῆρχε πιά, ἡ παραιο-μῆ στο Έπαναστατικό Δικαστήριο έ-νενηντα έννοι τοῖς εκεῖτο εὐποιε θά-νατος... Καὶ ἐνῶ από τὸ διπλανὸ δω-ματιό άκούγοντοσαν τὰ γέλια τῶν δύο άνοστοτων παιδιῶν, οἱ δύο άνδρες κοι-τόχησαν σιωπηλοί, γεμάτοι τρόμο.

Τέλος ὁ άββάς, τρέμοντας, ἐπιθύρησε :

— Τί βαρὺ έργο εἶν' αὐτὸ πού θά εκτελεσω τώρα !.. Παρκακαλέ-στε τὸ θεὸ νά με συνδράμῃ...

Κί' ἐνῶ ὁ Γκρελέ φεύγει πέρνοντας μαζί του καὶ τὰ δύο παι-διά, ὁ άββάς μένει μόνος : ὁ φόβος του τὸν κάνει νά τρέμῃ σύγκο-μος, τάχει χαμένα, νοιώθει ἐν αὐτοῦ του έξαντλημένο καὶ άμφι-βάλλει άν θα μπόρεση νά βγῆ έξω... Ἦ σκεψῆς του πετῆει στο Έπα-ναστατικό δικαστήριο καὶ κάθε τόπο μὲ έλλίδα περνῶ άπ' αὐτή : πῶς έξείει, μπορεῖ νά τις άθωώσουν, γυναῖκες εἶνε καὶ θά τις λυ-πηθοῦν χωρίς άλλο...

Σὲ λίγο ὁ άββάς Καρισσὸν βγαίνει από τὸ σπῆτη του καὶ άρχί-ζει νά πλανᾶται στους δρόμους άκόπως, μὲ τὴν έλλίδα-ίσως-ὅτι εἶσι θά φτάση πολὺ άργα στο Έπαναστατικό δικαστήριο. Ἰσῶσσο, κατὰ τὴ μιά βρασκεια κεί : στις πόρτες τοῦ δικαστηρίου ὑπάρχουν σκοποὶ οἱ ὁλοῖτο άπαγορευοῦν την εἰσοδο. Σὲ μιά στιγμὴ κάποιος βγαίνει ἀπο μέσα καὶ ὁ άββάς τρεχει καὶ τὸν ρωτᾶει. Έκεινος τὸν πληροφορεῖ ότι στην αίθουσα τῆς Ἰσότητος (πρῶην αίθουσα Ἁγίου Λουδοβίκου) εδικάσθησαν εικοσιεξῆ κατηγοροεμένοι, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εικοσιένα καταδικασθησαν εἰς θάνατον... «Ποῖοι άθωώθησαν» ξεναρωτᾶει γεμάτος άγωνία ὁ άββάς. «Ἦ, τοσορες εργάτες κ' ένας φοιμᾶς» τοῦ άπανταει ὁ συνομιλητής του. «Καὶ αὶ πολιτίδες Νου-αίγ» ρωτᾶει καὶ τρίτη φορὰ μὲ φωνή πού εβρινε ὁ άββάς Καρισ-σὸν. «Αὶ πολιτίδες Νουαίγ δὲν ἦραν σ' αὐτὴ τῆ φουρνιά, τοῦ λέει ὁ συνομιλητής του, αὐτὲς ἴσως νά δικασθησαν στην αίθουσα τῆς Έλευθερίας, γιάτι τὸ δικαστήριο εχει δύο τμήματα. Έκεῖ νά ζη-τήσης πληροφορίες...»

Σὲ λίγο ένας άλλος πολιτής βγήκε από τὸ Δικαστήριο, ὁ ὁποῖος ἐπληροφόρησε τὸν άββά ότι εἰς την αίθουσα τῆς Έλευθερίας εδικά-σθησαν εικοσιεξῆ κατηγοροεμένοι, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ αὶ τρεις κυριζί ντέ Νουαίγ «Καὶ ποιοι καταδικασθησαν εἰς θάνατον» ; ρω-τᾶει τρέμοντας ὁ άββάς τὸν πολιτή. «Ὅλοι ἴ» τοῦ άπαντᾶ αὐτός.

Οἱ έλλίδες τοῦ άββά διεσῶθησαν άμέσως ὅλες κί' ένας τρομερὸς φόβος πού τὸν κατέλαβε, τοῦ κάκου προσπαθεῖ νά τὸν κρύψῃ. Άρχισε ναεποτατῆ στους δρόμους σσεφτικός καὶ αναποφασιστος... Προσπα-θει νά άποφύγη τὸ μαρτύριο τῆς παραστάσεως του στην εκτέλεση.

Τὴν ἴδια ἐκείνη ὥρα οἱ σαράντα ἐξῆ καταδικοὶ τοῦ Έπαναστα-τικοῦ Δικαστηρίου, ὑπεβίλλοντο στη φυλακή τῆς Κονστερζέρι, στο πρώτο πρὸ τοῦ θανάτου τὸν μαρτύριο, στο μαρτύριο τῆς τελευ-ταίας των τουαλέτας. Τις κυρίες ντέ Νουαίγ, τις ὁποῖες την προηγουμένη ή-μέρα ελεαν μεταφέρει ἐκεῖ από τις φι-λακές τοῦ Λουξεμβούργου, τις ελεαν κλεισει σ' ένα κελλί ὅπου βρισκόντου-σαν κί' άλλες τρεις γυναῖκες. Ἦ μιά άπ' αὐτῆς, ἡ κ. Λαβέ, πληροφορηθεῖσα την ὑψηλή ἰδιότητα τῶν νεοφερμένων, προθυμοποιήθηκε νά τις περιποιηθῆ.

Ὁ άδὲξ Καρισσὸν εἶκανε στην υποκόμησσα ένα σημεῖο, τὸ ὁποῖο εἶκείνη άντελήφθη.

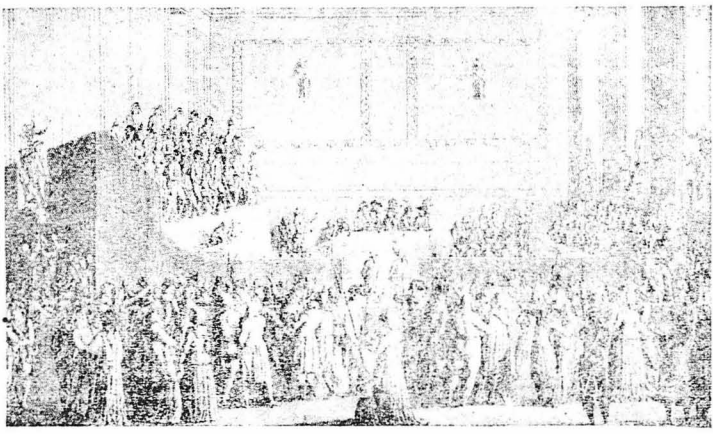
Οἱ κυρίες ντέ Νουαίγ κεινοῦσαν πολυ, μὰ, ἐπειδὴ ἡ ὥρα εἶταν περασμένη δὲ μπόρεσαν νά τους βροῦν τίποτε γιά νά φάνε. Μόνο λίγο σιρόφι από φραγκοστά-φουλα τους έδωσαν καὶ ἦσαν.

Έπειτα έπρεπε νά βροῦν κρεββάτια γιά νά κοιμηθοῦν, μὰ ένα κρεβάτι στοίχιζε δεκαπέντε φράγκα καὶ οἱ κυ-ρίες ντέ Νουαίγ βρισκόντουσαν χωρίς χοήματα. Ὅσα ελεαν ἀπάνω τους, τους τὰ ελεαν πάρει στην έρευνα πού τους εβαναν στις φυλακὲς τοῦ Λουξεμβούρ-γου. Τότε ἡ κ. Λαβέ παρεχώρησε τὸ κρεββάτι της στην ήλικιωμένη στρα-ταρχίνα ντέ Νουαίγ, ἐνῶ ἡ κορη τῆς ἡ κ. ντ' Ἁγνέν ξεπαλόθηκε σ' ένα στρώ-μα καταγῆς. Ἦ εγγονή τῆς πρώτης καὶ κορη τῆς δεύτερης ετοκομησσα ντέ Νουαίγ άρνηθηκε νά κοιμηθῆ λέγοντας ότι εἶταν τόσο λίγο τὸ διάστημα πού θα ζῦσε ἀκόμη, ὥστε δὲν αξίει τὸν κόπο νά κοιμηθῆ. Δανεῖστηκε μόνο ένα βελιόσ προσευχὸν κ' ένα κερι κί' ά-ρχισε νά διαβάη καὶ νά προσευχεται. Ἦ κ. ντ' Ἁγιέν, ἡ μητέρα της δὲν έπαυε νά την παρακαλῆ ν' άποφασισῆ νά κοι-μηθῆ. Ἦ διαστυχισμένη δὲν ελεξε άκριβῆ συνείδηση τῆς θέσεως τῶν κ' έλλίξε, πλεθοντας ὄνειρα ἡ γορᾶ στραταρχίνα πάλι κάθε φορὰ πού ξεκοῦσσε από τὸν

ταραγμένο της ύπνου, έπαιρνε την έγγραφο έναντιόν τους κατηγορία, τη διάβαζε, την ξανάδιαβαζε κ' επανυλάμβανε συνεχώς: «Όχι, δεν εινε δυνατόν να πεθανούμε ως ενεχόμενες σε μία συννομοσία της οποίας άγνωσμέν την ύπαρξη. Θα υπερασπιστώ αύριο τον έαυτό μας στους δικαστάς έτσι πού θα εινε άδύνατο να μάρ καταδικασούν».

Έτσι πέρασε ή τραγική εκείνη νύχτα. Τό πρωί στις 6 βρισκόντουσαν στο πόδι. Όλες οι κυρίες που ήταν φυλακισμένες έτρεξαν να τις περιποιηθούν, πηγαίνοντάς τους τό γάλα τους, τό σαπούνι τους, την τσατσάρα τους κλπ. Στις 9 οι κλητήρες του Έπαναστατικού Δικαστηρίου παρουσιάστηκαν γιά να τις πάρουν. Ποιός θα περιγράψει τους έναγκαλλισμούς, τά φιλήματα, τά δάκρυα, τους άποκαιρειτισμούς, τις ευχές και τις ένθαυρόνσεις εκείνης της στιγμής; Όστόσο ή στραταρχίνα Νουαίγ και ή νύφη τη: κ. ντ' Αγιέν ήταν βέβαιες πως θα σωθούν. Μονάχα ή μικρή ύποκόμησσα ντε Νουαίγ ήταν άπαισιόδοξος.

Στό δικαστήριο, ή εξέτασις τους ύπήρξε σύντομη. Χωρίς πολλά λόγια και διατυπώσεις εδικιάστηκαν έντός 3 λεπτών και κατεδικάστησαν, όπως ελπιαμε, εις θάνατον. «ως συνωμοτούσαι κατά του Έθνους!» Μετά την καταδίκη μεταφέρθησαν και πάλι στη φυλακή γιά να προετοιμαστούν γιά την εκτέλεση. Η γρηά στραταρχίνα άρχε χάσει και δεν καταλάβαινε τι έπρόκειτο να συμβή. Όστόσο, ή έγγονή της πού ήταν γυναίκα, φρόντιζε γιά ατήν. Της φώρεσε τό κομψό σκουφάκι της και της τό στερέωσε με μία καρφίτσα. Τό ίδιο έκανε και στη μητέρα της, την κ. ντ' Αγιέν. «Θάρρος, μαμά, της ειπε, δεν έχουμε πιά πορά μία όρα μόνον.»

Μιά συνεδρίασις του Έπαναστατικού Δικαστηρίου επί Τρομοκρατίας.

ρια τους δεμένα από πίσω, γέρνουν στη σανίδα πού καθόνται. «Ό άέρας πέφνει τό σκουφάκι της γρηάς στραταρχίνας ντε Νουαίγ. Τό πλθος, αναγνωρίζοντάς την αρχίζει να της φωνάζει. «Ε! γρηά στραταρχίνα πούζανες τό μεγάλο και πηγαίνουσόσουνα μέσα στα λαμπρά σου άμάξια, γόσαι και σύ σ' αύτό τό κάρρο, σαν τόσους άλλους όμοιούς σου.»

Οι βουσιές του πλθθους ακολουθούν τις δυστυχισμένες γυναίκες και στο δρόμο του θανάτου των. Στην πλατεία της Βαστίλλης ή μπόρα δυναμώνει. Ό άββάς, πού νορίζει τώρα την ψυχή του άντρωτικού, κοιτάζει τό περιβάλλον και λέει μέσα του. «Η ώρα εινε κατάλληλη! Έδώ εινε τό κατάλληλο μέρος!... Κι' άμέσως κάνει στην ύποκομησσα ντε Νουαίγ, ένα σημείο τό όποιον εκείνη άντιλαμβάνεται πλήρως. Γυρίζει στη μητέρα της και της λέει: «Μαμά, ό κ. ντ' Καρισσόν θα μάρ δώσει την εύλογία σου». Άμέσως δε οι δύο γυναίκες σέρβουν τό κεφάλι τους κ' εύλάβειν, κ' άφοσιώση, ελπίζι και είκοι. Τότε ό άββάς ύφώνει τό χει του, βγάζει τό καπέλο του κ' άρχίζει ν' άπαγγέλει καθαρά και με προσοχή τη γερνάση ακολουθή.»

Έτσι ό άββάς Καρισσόν εξέτελεσε την ύποσχρησή του και έκανε τό κήθηρον του. Όσοσο ούτε καν σκέπτεται πιά να ζήσιν. Ακολουθεί τά μοιραία άμάξια τα όποια στέλνουν έπί έσους στην πλατεία του θρόνου ήτοι γερνεμένους θρόνους όπως τον έλεγαν οι Έπαναστάτες, όπου βούσκεται στημένη ή λαμπίρημος. Τα κάρρα σπαρατίζονται. Ό όμιλος περιμένει. Άς άφήσουμε όμως τόν ίδιο τόν άββά Καρισσόν να μάρ διηγηθή τη συνεχεια:

«Ένώ οι ύπηρέτες του δημίου βοηθούν τις κυρίες του πρώτου άμαξίου να κατεβήν, ή κ. ντε Νουαίγ κοιτάζει γύρω της και με βρίζει. Και τι δέ μου λένε τα βλέμματα της απ' τα όποια άλλωτε ύφρονονται προς τον ούρανό και άλλωτε χαμηλώνουν προς τηγή.»

Εκείνη τη στιγμή άφησα τό μέρος όπου βρισκόνταν και πήγα και σταθήκα άκριβώς άπέναντι στο ίζαρισμα. Τό πρώτο θύμα του δημίου ειναν ένας φίλος ηλικιωμένος κυριός με άσημα μαλλιά, πού φαινότανε γιά πρην στρατάρχης. Έπειτα άπ' αύτον ήρθε ή στρα μιάς εθνεγικής κυρίας, την όποια δεν ήξερα και κατόπιν της σεβατικής μου φίλης και κυρίας στραταρχίνας ντε Νουαίγ, ή όποια προώρησε προς τό δημό με μιλία άπληνη, σα να μην καταλόβεινε τι έπρόκειτο να συμβή. Κατόπιν περσαν άρκετοι άλλοι ως σπου ήθελε κ' ή σισρή της κ. ντ' Αγιέν και της ύποκομησσής ντε Νουαίγ. Η σισρις των πού δημου ειναν εθνεγική, έπαρκετατική και γεμάτη έγκαρτέρηση. Με λίγο έφεραν τα κάρρα τους μέσα στο σφρα των κεφαλιών.

Ό άββάς Καρισσόν έμεινε πρό του ίζαριματος μέχρι της στιγμής εκείνης. Μετα τόν θάνατον των καλών μου κυριών, γράζει ό ίδιος σ' άπομνημονεύματι του, έρωγα από τό τραγικό εκείνο μέρος έξω φρενών... Άμέσως αντελήφθην πως όλο μου τό σώμα ήταν παγωμένο. Μεσα σ' ένα τέταρτο της ώρας είχα δει να πέφτουν είςαι άνθρώπινα κεφάλια.»

Η βροχή εξακολούθησε να πέφτει καθ' όλη την νύχτα, πλένοντες την κατωματωμένη πλατεία, όπου τα σαματάξη θύματα εκείνης της ημέρας είχαν πασι να συναντησουν ή άνοχη θύματα των προηγουμένων ημερών. Ό άββάς Καρισσόν όλη εκείνη τη νύχτα συλλογίζετανε ένα παλιό τραγούδι πού ύλεγαν οι καρμικορούστες επί του πρώην καθεστότητος και πού κανέννας δεν τό έλεγε πιά:

άνθρωποι πού κοιμήστανε σπασθήτε και στό θεό γιά τους νεκρούς προσοχηθήτε

Ό άββάς Καρισσόν έντομεταξύ, αφού άπηρόθησε να τριχυρίξη στους δρομους, μπήκε στό μέγαρο των Δικαστηριών κ' από τα παράθια των διαδρόμων, άρχισε να κοιτάξη στην πεινή αύλή, όπου γινότανε συνήθως τό φρότωμα των καταδίκων άπάνω στα κάρρα και ή μεταφορά τους στον τόπο της εκτελέσεως.

Τό πρώτο κάρρο πού βρισκόντουσαν επάνω άνεγνώρισε τη γρηά στραταρχίνα ντε Νουαίγ. Άλλα έξη κάρρα φορτωθήκαν. Στο τελευταίο βρισκοντουσαν κ' ή κυρία ντ' Αγιέν με την κόρη της, ύποκομησσα ντε Νουαίγ. Κ' οι δύο φορούσαν λιυζά. Τά φορτωμένα κάρρα στεκόντουσαν ακίνητα επί ένα τέταρτο, περιμένοντα, να δοθή τό σημείο της εκκινήσεως. Τέλος ή μεγάλη γαγγελοπορτα της αύλής άνοιξε, τό πλθος πού συνωστίζετο άπ' έξω παραμείρισε και τα κάρρα ξεκίνησαν. Άμέσως ό άββάς έτρεξε έξω. Πλησίσε τό κάρρο πού βρισκοντουσαν οι κυρίες του, μα εκείνες δεν τόν άνεγνώρισαν μέσα στο πλθος. Η κυρία ντ' Αγιέν φαινόταν άνήσυχη και ταρταρμένη και του κάκου ή κορη της προσπαθούσε να την ένθαρρύνη.

Την ώρα εκείνη ό καιρός πού ήταν βαρύς και συννεφιασμένος ξεστασε σε ραγδαία βροχή. Όσοσο ή πενθμηγομπη συνεχίζει τό δρόμο της γρηγορωτερα μάλιστα. Ό άββάς Καρισσόν, βλεποντας τό πλθος ν' άποώρηται πώς τά πεζοδρομία δεν έδιστασε. Έμεινε σ' ή θέση του μόνο και μόνο γιά να μείνη μόνος και γιά να τόν άναγνωρίσουν οι κυρίες του. Και πράγματι ή ύποκόμησσα ντε Νουαίγ τόν διακρίνει και του χαμοχαλά εύχαριστημένη. Φαίνεται σα να του λέει: «Επιτελους ίδου έσεις!...»

Συγγνώμος σκύβει προς τη μητέρα της και της τόν δείχνει. Ό άββάς μόλον πού εινε καταμουσεμένος, νοιώθει να τόν πλημμυρίξη ένα έκτακτο θάρρος: δε φοβάται πιά ούτε τους στρατιώτες, ούτε τό πλθος, ούτε τόν κίνδυνο ν' άναγνωρισθή ή ιδιότης του.

Η μπόρα έντομεταξύ διπλασιάζει την όρημή της. Τό πρώτο κάρρο με δύσκολία προχωρεί. Οι όχθώ γυναίκες πού βρισκονται επάνω, καθώς έχουν χέ-

Κάθε χρόνο, οι οικογένειες των θυμάτων της Έπαναστάσεως τελοϋσαν μνημόσυνα επί των τάφων των προσφιλών των.

Και πράγματι μόνο μέσα σε άκοτάδι και στη σιωπή της νύχτας, οι δυστυχισμένοι συγγενείς και φίλοι των θυμάτων τολοϋσαν και προσήχοντο γιά τους αγαπημένους των.